

MISSATGE AL POBLE D'ULLDEMOLINS

7 d'octubre del 1934 --- 7 d'octubre del 1974.

Quaranta anys! Quaranta anys d'absència forçada de la vila en la qual vaig néixer i em vaig fer gran. I amb tot, la imatge d'Ulldemolins amb les seves dones i els seus homes, els seus vells i les seves criatures s'ha mantingut constantment viva en la meua memòria amb sentiment de sincera afecció; per als homes i les dones del meu temps molts - massa - dels quals avui ja desapareguts; per als que eren petits i ja són grans; per als que han nascut després i avui ja asseguren el demà i la continuïtat del nostre poble. Una imatge que abarca més enllà de les velles i venerables parets de les cases i dels empedregats dels carrers i carrerons; més enllà dels camins i les dreceres que condueixen als camps cultivats o bé erms; als riüets i als torrents; als tossals i a les carenes; a les ermites assentades a la falda del magestuós Montsant o bé al recer del feréstec Freguerau; a les Cadolles Fondes i al Toll de la Mula; tot plagat font evocadora de tendresa, però també de duresa que, conjugades, han donat a través dels segles, el tremp forjat i inconfundible del caràcter dels fills, i en general, de la personalitat de la vila d'Ulldemolins.

Quaranta anys ! En aquest moment de pregona recordança, sigui'm també permès invitar-vos a una comuna reflexió, a un cert "repòs" en el camí que hauriem de voler recórrer plegats, perquè no hauriem de poguer tenir el coratge, la claredat de pensament que ens permetes veure i comprendre el que ha passat al món enter, també a Espanya, també a Catalunya, també al poble d'Ulldemolins, del 1934 ançà? Puix que les coses són el que elles són i no pas sempre el que voldriem que fossin, hem d'admetre que Ulldemolins, ni que només sigui una minúscula fracció dins del nostre Univers, té la seva vida entroncada, i en gran mesura condicionada a la vida peninsular per l'estructura actual de l'Estat espanyol i per consegüent, sotmesa a les fluctuacions, a les sotracades, als alts i baixos que amb intensitat alternativa, amb períodes de tempesta i altres de bonança, es produeixen en el cos de la humanitat entera. Períodes inevitables d'una gestació, sovint dolorosa, portadora de necessaries, més justes i més lliures formes de viure per a les immenses multituds de treballadors de la ciutat i del camp, de la intel·lectualitat i del món de l'Art.

Quaranta anys ! Certament; del més d'octubre del 1934 al més de febrer del 1936, Catalunya va viure una de les més dures repressions contra el seu esperit i les seves prerrogatives nacionals de les que ha sofert al llarg de la nostra llarga i torturada història. Del juliol del 1936 al més d'abril del 1939, Espanya i amb ella Catalunya, van viure una guerra civil que devastà un milió de vides humanes; que va destruir viles i ciutats, indústries i monuments, l'agricultura i la ramaderia; Universitats i Hospitals; escoles i laboratoris... El setembre de 1939 esclatà la segona guerra mundial que durà fins a l'abril de 1945. Quants i quants mil.lions de vides humanes sacrificades en els camps de batalla; quantes de torturades en els pitjors dels suplicis; quantes atrocitats contra riqueses que el cervell i la mà de l'home i de la dona havien creat ! Cap país, gosaria dir cap Continent, no se'n va salvar. Per molt costos que ens podra esser, doncs, per quina raó no hauriem d'admetre la inevitabilitat de que Ulldemolins es vegés també endut per aquell huracà?

Quant a responsabilitats concretes per aquell crim genocida, de lesa Humanitat, deixem que siguin els tribunals competents,

nascuts per a servir i defensar la Democràcia, els qui les individualitzin i les exigeixin.

No és pas aquest el meu propòsit i encara menys la meua facultat.

Quaranta anys ! I no obstant, recordo com si fos anir la nostra condició de vida d'aquell temps. Vida dura de païgesos que efrontaven jornades interminables de treball. Mes dura en raó dels mètodes rudimentaris que a l'època eren els nostres. I amb tot, ja havíem avançat en la qüestió d'horaris i de salaris; en la qüestió de contractes d'arrendament de les terres en diners o bé en parts de fruits; en la qüestió d'assistència mútua, fos en cas de malaltia o bé d'accident del treball; avenços socials, tots ells, entre altres, vers un millorament del nivell de vida del treballador i de la seva família. Ja havíem "desat" l'arada fixa, de fusta, que havíem reemplaçat per la giratoria, precursora del tractor d'avui, que ja teníem i que ha esdevingut el símbol de la mecanització del camp; ja havíem començat la sega i la batuda de cereals mecànicament i posat a les golfes de l'història els instruments anacronics com eren la falç, el volant, la dalla, el diable i l'era tot el qual exigia esforços esgotadors a homes i a dones; ja havíem penetrat a mecanitzar la mulltura i l'extracció de l'oli suplantant la mola i el rodet de pedra que es movien amb tracció animal i la premsa de fusta, amb la "lliura" de contrapès, moguda a força d'homes...

Quant a la comercialització dels productes agrícoles, operació inevitable i paral·lela al treball pagès, ja ens orientàvem vers la cooperació, forma essencial per tal d'evitar la cobdícia del comerciant intermediari, forma embrionària de socialisme, signe del nostre temps; forma que, en la seva ineluctable evolució, haurà de conduir l'home a poder gaudir d'una merescuda compensació del seu esforç. Tot una tendència, ja; tot una evolució que, com he dit abans, anava sincronitzada amb el progrés general, tècnic i social que es desvetllava a tot arreu. Progrés que, val a dir-ho, prenia tot el seu sentit polític que s'obria més enllà de la simple i natural recerca de major profit; quan a la vegada que donava una major quantitat de treball fet, facilitava una major quantitat d'hores de repòs al treballador; quan la tècnica esdevenia una fidel aliada de la ciència en la seva alta missió que tendeix a l'alliberament de l'home i de la dona de l'esclavatge de llur treball.

Quaranta anys ! I malgrat aquesta distància en el temps i en l'espai, sempre he recordat amb veritable tendresa, junt amb la nostra vida de treballadors, les nostres comunes hores d'esbargiment. Els nostres "cafès", que eren els millors llocs de freqüentació de les nostres tertúlies: on llegíem els diaris d'informació, o bé els afins a les nostres opinions polítiques; on cadascun de nosaltres, cadascun dels amics, exposàvem les nostres inquietuts polítiques, socials, culturals, recreatives... on, en la nostra imaginació, construïem els nostres respectius projectes de cara a una vida humana, més justa, més democràtica, dins del més gran respecte a diversitat de parers, de creients i de no creients... I no crec que se'm pugui titllar d'immodest si dic que amb un tal comportament, Ulldemolins ha esdevingut un més, entre els que ja eren precursors del comportament de convivència i de tolerància envers els quals, avui, s'orienta la humanitat. Per convencer-nos-en, ens cal només comparar la pràctica de les concepcions religioses de quaranta anys endarrera amb la d'avui. I el mateix podem dir de les concepcions no religioses que existien en 1934 amb les que coneixem el 1974. Innegable evolució de cara a evitar tot enfrontament violent per resol-

dre els inevitables problemes polítics que sorgeixen en tota comunitat humana.

I ja que he parlat de esbargiments, no em podria perdonar si no fes esment de la varietat d'aquest ordre que Ulldemolins ha cultivat. Només del meu record hem tingut un Conjunt Coral seguint la inspiració del mestre Anselm Clavé; hem tingut diversos equips composts d'ambdós sexes que han cultivat l'Art del Teatre. Pels escenaris de la nostra vila han passat els més grans dramaturgs de Catalunya: Angel Guimera, Frederic Soler (Pitarra), Ignasi Ignasi (Santiago Rossinyol), etc. Hem tingut conjunts que han cultivat la música i Associacions el propòsit de les quals era mirar d'enriquir el nostre patrimoni cultural, juvenil i adult, adquirint i posant a disposició de tots, obres seleccionades de la literatura catalana, espanyola i universal.

Quaranta anys ! I tanmateix, mirem avui l'inmens camí que ha recorregut el món enter, com també el que ha recorregut el nostre poble, del 1934 ençà. Mirem, si us plau, la gran floridura dels pobles que han modificat llurs clàssiques i respectives concepcions sobre les formes de viure, de produir i d'administrar-se; que han aplicat noves i molt variades concepcions sobre l'economia i de la funció de la riquesa de cada país en allò que li és propi. I el tot, de cara a coquistar una vida superior; regida per sistemes socialment més justos i políticament més democràtics que abans; més humans, en una paraula...

Tanmateix, aquest "balanç" no seria complet si no diguéssim que sempre fou inspirat per un anhel patriòtic; pel de contribuir, des del nostre modest camp local, a posar Catalunya al primer rengle de les realitzacions culturals i democràtiques en el conjunt dels pobles peninsulars; arribar a veure la nostra Catalunya Autònoma formant part d'una Espanya democràtica, republicana, federal. Ben segur que no tots els fills d'Ulldemolins veïen i anhelaven l'esdevenidor polític i social de Catalunya amb òptica igual. Vull creure, però, que la flama patriòtica estava igualment encesa en el pit de tots.

No obstant -- i perquè fou la satisfacció del més viu anhel -- sigui'm permès de dir que amb la instauració de la República, Catalunya esdevingué autònoma per la voluntat lliurement expressada del 98% dels catalans. Aquesta fou, incontestablement, la primera passa donada pel poble català vers l'exercici del seu dret a l'autodeterminació, inalienable i imprescriptible...

Així, doncs, va instaurar-se la Generalitat de Catalunya, la nostra Institució Nacional !

Permeteu-me, ara, estimats amics, invitar-vos a que puguem esguardar plegats una tal i tant encoratjant perspectiva; amb plena confiança en el felíç esdevenidor del nostre poble. Ulldemolins ho mereix !

Quaranta anys ! I es clar; vosaltres sabeu millor que jo, que tot millorament exigeix un esforç. Ja sigui en el domini econòmic, o bé polític, o bé cultural, o bé en tots a la vegada; I tanmateix, us vull dir que dins del que m'ha permès la meua absència forçada, he conegut i m'han fet felíç les vostres realitzacions en bé de la nostra vila. He sabut que heu esfaltat els carrers, que heu augmentat el doll d'aigua provinent de l'inesgotable Montsant; que fins i tot, heu conduït al servei del poble, l'aigua que cóna la

dre els inevitables problemes polítics que sorgeixen en tota comunitat humana.

I ja que he parlat de esbargiments, no em podria perdonar si no fes esment de la varietat d'aquest ordre que Ulldemolins ha cultivat. Només del meu record hem tingut un Conjunt Coral seguint la inspiració del mestre Anselm Clavé; hem tingut diversos equips composts d'ambdós sexes que han cultivat l'Art del Teatre. Pels escenaris de la nostra vila han passat els més grans dramaturgs de Catalunya: Angel Guimera, Frederic Soler (Pitarra), Ignasi Ignasi (Santiago Rossinyol), etc. Hem tingut conjunts que han cultivat la música i Associacions el propòsit de les quals era mirar d'enriquir el nostre patrimoni cultural, juvenil i adult, adquirint i posant a disposició de tots, obres seleccionades de la literatura catalana, espanyola i universal.

Quaranta anys ! I tanmateix, mirem avui l'inmens camí que ha recorregut el món enter, com també el que ha recorregut el nostre poble, del 1934 ençà. Mirem, si us plau, la gran floridura dels pobles que han modificat llurs clàssiques i respectives concepcions sobre les formes de viure, de produir i d'administrar-se; que han aplicat noves i molt variades concepcions sobre l'economia i de la funció de la riquesa de cada país en allò que li és propi. I el tot, de cara a coquistar una vida superior; regida per sistemes socialment més justos i políticament més democràtics que abans; més humans, en una paraula...

Tanmateix, aquest "balanç" no seria complet si no diguéssim que sempre fou inspirat per un anhel patriòtic; pel de contribuir, des del nostre modest camp local, a posar Catalunya al primer rengle de les realitzacions culturals i democràtiques en el conjunt dels pobles peninsulars; arribar a veure la nostra Catalunya Autònoma formant part d'una Espanya democràtica, republicana, federal. Ben segur que no tots els fills d'Ulldemolins veïen i anhelaven l'esdevenidor polític i social de Catalunya amb òptica igual. Vull creure, però, que la flama patriòtica estava igualment encesa en el pit de tots.

No obstant -- i perquè fou la satisfacció del més viu anhel -- sigui'm permès de dir que amb la instauració de la República, Catalunya esdevingué autònoma per la voluntat lliurement expressada del 98% dels catalans. Aquesta fou, incontestablement, la primera passa donada pel poble català vers l'exercici del seu dret a l'autodeterminació, inalienable i imprescriptible...

Així, doncs, va instaurar-se la Generalitat de Catalunya, la nostra Institució Nacional !

Permeteu-me, ara, estimats amics, invitar-vos a que puguem esguardar plegats una tal i tant encoratjant perspectiva; amb plena confiança en el felíç esdevenidor del nostre poble. Ulldemolins ho mereix !

Quaranta anys ! I es clar; vosaltres sabeu millor que jo, que tot millorament exigeix un esforç. Ja sigui en el domini econòmic, o bé polític, o bé cultural, o bé en tots a la vegada; I tanmateix, us vull dir que dins del que m'ha permès la meua absència forçada, he conegut i m'han fet felíç les vostres realitzacions en bé de la nostra vila. He sabut que heu esfaltat els carrers, que heu augmentat el doll d'aigua provinent de l'inesgotable Montsant; que fins i tot, heu conduït al servei del poble, l'aigua que cóna la